18.

Q. D. B. V.

Dissertatio Juridica,

De

FERIIS;

Quam,

Divina favente Clementia,

ac consensu

Amplissimæ Facultatis Juridicæ,

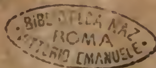
PRÆSIDE

DN. WOLFGANG-ADAMO Lauterbach/
U. J. D. & P. P.

Ad prox. d. Septemb.

Publico Eruditorum disquisitioni
subjicit

JONAS PAULUS Sebald/
Ratisp.

TUBINGÆ,

Typis JOHAN: ALEXANDRI CELLI,

ANNO MDCLXI.

Cum Deo!

HIſtoriarum monumentis proditum eſt, Platonem, magiſtrum illum, Ciceronis teſtimonio, non intelligendi ſolùm ſed etiàm dicendi graviſſimum, in more habuiſſe, ut, ſi quando è diſputatione diſcederet, ſuos diſcipulos hunc in modum admoneret: videte, ut otium voſtrum in re quapiàm honeſta collocetis. Quo ipſo duo notare voluit, tùm vitandum eſſe otium, quippè quod ſine literis mors eſt, & vivi hominis ſepultura. Nec quicquam in vita ſceleſtius eſſe poteſt, quàm tempus, rem ſcil. pretioſiſſimam, inertiâ tranſigere: tùm illud non in quibusvis locandum rebus, ſed tantùm honeſtis. Quod ego attendens, etſi interdum abſtraherem animum ab ordinariis Jurisprudentiæ ſtudiis, tamen & illud otii in re honeſta collocandum eſſe putavi. Collegi igitur ex ſpatioſo illo Jurisprudentiæ latifundio horis ſubæſtivis & in otio illo literario non-

nulla de FERIIS, eaque ingenii exercendi ergò in dissertationis formam coacta, publicæ nunc luci ac Eruditorum examini sisto. Generalia exhibeo, silentio specialiora ob ingentem materiæ prolixitatem ac gravitatem præteriens. Tu Lector Benevole, conatibus juvenilibus faveto!

1. § I.

Etymologia. POtior quidem rerum, sed prior verborum habenda est ratio. Feriarum † itaque materiam aggres-
2. surus, in ipsius priùs vocabuli inquiram originem,
3. de qua variæ sunt Doctorum opiniones. Quidam † ferias à feriendis hostiis dictas perhibent, quod sc. his diebus litari soleat; Fest. *referent. Martin. in Lexic. philolog. voc. feriæ.* unde & ipsæ hostiæ feriæ dicuntur.
4. A Gell. *lib. 4. N. A. cap. 6.* Quidam † verò ab epulis ferendis derivant, quia in iis epulæ fiebant ex pecorum frugumque proventibus. Perott. Cornucop. *pag. 26. numer. 29.* Matth. Martin. *in Lex. Philolog. voc. feriæ.*
5. A fando † ferias dictas esse autumat Isidorus, quod in eis nobis sit tempus dictionis, i. e. in divino & hu-
6. mano officio fari. *lib. 5. cap. 30.* A voce † festum ferias nuncupatas esse docet Christian. Becman. *de o-*
7. *rig. lingu. latin. voc. festum.* Nonnullis † deniq; feriæ à foro, quasi foeriæ, quod scil. præstent vacationem ab his, quæ in foro solent agi, dicuntur. Azo, *Sup. Summ.*

Summ. Cod. h. t. quæ † notatio, licet priores duæ Philologorum judicio aptiores ſint, propoſito noſtro maximè convenit, Ummius *in Proceſſ. Iudic. diſp. 7. θ. 8.* 8.
Feriæ † enim hic & in jure noſtro præcipuè conſiderantur, quatenus & in quibus cauſis in iis judicia exercere, & jus dicere judici ſit permiſſum vel prohibitum. *l. 1. l. 2. l. 3. 6. & 9. ff. h. t.* 9.

§. II.

1. Synonymia.

Etymologiam excipit **Synonymia.** Dicuntur autem feriæ aliàs **dies feriatici.** *l. 2. ff. h. t.* item **feriati.** *l. 6. & 9. ff. eod.* Unde & menſes feriati dicuntur. Nonnunquam † etiàm **dies feſti,** Virgil. *1. Georg.* & 2.
nefaſti, eò, quod nefas ſit, illis diebus fari Prætorem DO, (ſcil. actionem) DICO, (ſcil. jus) ADDICO, (ſcil. aliquid meâ ſententia) Chriſtian. Becman. *de orig. Latin. ling. voc. fama:* quibus † opponebantur dies 3.
faſti ſivè Juridici, in quibus ſcil. Prætori fari licebat: Quod eleganter Ovidius in Faſtis ſuis hoc declarat diſticho:

Ille **nefaſtus** *erit, perquem tria verba ſilentur,*
Faſtus *erit, perquem lege licebat agi.*

Addatur Alciat. *lib. 3. parerg. cap. 2.* & Coraſius *lib. 3. miſcell. cap. 18.* Inde † tempus feriarum dicebatur **Juſtitium,** 4.
quod ſcil. illo tempore jus, i. e. adminiſtratio Juſtitiæ ſiſtatur, & forum claudatur. Agell. *lib. 20. N. A. c. 1.* ibi: *veluti quoddam juſtitium, i. e. juris inter iſtos quaſi interſtitionem quandam & ceſſationem.* Vult. *de Judic. lib. 2. c. 7. n. 280. & ſeqq.*

 Sumun-

1. §. III.

Homonymia. Sumuntur autem, ut ad **Homonymiam** ve-
niamus, feriæ vel **ſtrictè**, pro diebus ad cultum di-
2. vinum deſtinatis, quæ feſta in ſpecie dicuntur; vel †
latè, ut etiàm comprehendant ferias humanas, *l. 2.*
C. h. t. Alb. Gent. *Tr. de diverſ. temp. appellat. c. 15. p. 152.*
Excell. Dn. Struv. Patronus ac Præceptor meus ſingu-
lariter honorandus, *vol. 1. Syntagm. Jur. Civ. exerc. 5. §.*
3. *33. p. 169.* vel † **latiſſimè**, ut etiàm dies faſtos com-
prehendat. Antiquis enim omnis dies feria fuit ap-
pellata, ut dies Solis prima, Lunæ ſecunda, Martis
tertia, & ſic deinceps quarta, quinta, ſexta, ſeptima
4. feria. Rationem † hujus nonnulli aſſignant hanc,
quod quàlibet die ceſſare debeamus à vitiis & pecca-
5. tis. Aliam † ex Joſeph. Scaligero refert Matth.
Martin. *in Lex. Philolog. voc. feriæ*, quam etiam probat
Vult. *de Judic. lib. 2. c. 7. num. 289. & ſeq.* quod ſcil. an-
nus Eccleſiaſticus incipiat à Paſcha; Septimana autem
Paſchatis fuerit immunis ab opere faciendo, & feria-
ta: Unde cum ſex illi dies poſt Paſcha feriati fuerint,
& ea fuerit prima anni hebdomas, inde factum, ut
omnes dies ſeptimanæ vocatæ fuerint feriæ. Secun-
6. da † & media ſignificatio eſt hujus loci.

§. IV.

1. Deſcriptio. Et in hac ſignificatione definiuntur feriæ, quod
ſint **dies ad certum quid agendum publicè**
deſtinati, & à judicialibus actibus vacui.
2. Sivè † ut alii prolixiùs hoc explicant, ſunt dies aut
cultui divino, aut colligendis fructibus, vel alii rei
deſtinati

destinati, quibus judicialis strepitus conquiescit, per *l. 1. 2. 3. & 9. ff. h. t.* vid. Vult. *de Judic. lib. 2. c. 7. n. 179.*

§. V.

Fuerunt autem apud antiquos varia feriarum genera: unde etiàm Doctores variè illas diviserunt. vid. Budæ. *in annotat. ad ꝟ. h. t. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 15.* Ex † usu juris feriæ commodè dividuntur I. in **divinas & humanas** sivè profanas, *cap. ult. X. de fer.* **Divinæ** † sunt, quæ Majestati altissimæ, ejusque divino cultui dedicatæ. *l. ult. pr. C. h. t.* ut dies † dominici sivè Solis. *l. 3. 7. l. 11. l. 4. C. h. t.* Festa Nativitatis, Paschatos, Pentecostes, & alia plura, quæ in Ord. Cam. Imp. *p. 2. tit. 33.* & aliorum judiciorum ordinationibus recensentur. conf. Gail. *1. obs. 53.* Ruland. *de Comm. p. 1. tit. 7.* Ruding. *cent. 2. obs. 38.* Gilhausn. *in arb. Judic. ram. 6. §. 1.* Roding. *ꝟ. Cameral. lib. 2. tit. 12.* Græv. *lib. 1. concl. 53. conf. 2. n. 1. & seqq.*

1. Divisio I. 2. 3. 4.

§. VI.

Dividuntur hæ feriæ in **mobiles & immobiles.** Illæ non semper eundem mensis diem servant, ut dies 15. Paschales, i. e. ipse dies Paschæ, & septem qui præcedunt, & qui sequuntur. *l. 2. 7. C. h. t. l. 3. C. de Episc. aud.* Umm. *disp. 7. θ. 8. n. 33.* Immobiles † verò unum eundemque mensis diem perpetuò retinent; ut Natalis & Epiphaniæ Christi, & septem qui præcedunt, & qui sequuntur; item festa Apostolorum. C. J. A. *h. t. th. 4.*

1. Subdivisio. 2.

§. VII.

Humanæ feriæ sunt, quæ principaliter hominum gratia sunt introductæ; & quidem † vel ob utilitatem 1.

litatem & necessitatem, vel in hominis alicujus honorem & singularem memoriam. *c. ult. in f. h. t. l. 26.*
3. *§. 7. ex quib. caus. maj.* Illæ † à quibusdam **necessariæ** vocantur; *per c. ult. X. h. t. in f.* & sunt vel **Rusticæ** vel
4. **Urbanæ**: has † constituunt **Nundinæ**, quæ feriæ sunt publicorum mercatuum; qui authoritate Principis exercentur: *l. 1. C. de Nund. & Merc.* quales sunt Francofurtenses Nundinæ, Lipsienses, Naumburgenses & similes. vid. B. Dn. Ungebaur *ad 2. Decret. tit. 9.* Carpz. J. Forens. *p. 1. const. 30. def. 23. & seqq.* Ahasver. Fritsch, *Tract. de Regal. Nund. Jure. cap. 2. num. 8. & 6.*
5. **Rusticæ** † sunt, quæ fructibus colligendis destinatæ;
6. ut **messium & vindemiarum**; quarum † tempus pro locorum & annorum diversitate, frugumque ubertate olim Præsides Provinciarum determinabant. *l. 4. ff. h. t.* & ibi Bachov. & Paul. Bus. *non obstante l. 2. C. h. t.* C. J. A. *h. t. θ. 6.* Hodiè † messium feriæ in
7. ordinatione Cameræ Imp. *p. 2. tit. 33.* certam habent determinationem, ita ut incipiant à die 8. Iulii, & de-
8. sinant in diem 14. Augusti inclusivè; quam † ipsam determinationem multa alia quoque observant judicia, teste Vult. *d. cap. 7. num. 315.* vid. Carpz. *de Process. tit. 10. art. 1. num. 9.* W. Landr. *part. 2. t. 22. §. ult. ibi:* so lang sie an jedem Orth wehren. Hisce † feriis alii
9. annumerant tempus seminum spargendorum, post Accurs. Costal. Umm. *disp. ad process. 7. θ. 8. numer. 35.* Bus. *ad l. 4. ff. de fer. numer. 4.* Sed hic deficit publica superioris authoritas, quæ in feriis constituendis est necessaria. Hilliger *ad Donell. lib. 4. c. 7. lit. O.* Post-
10. rioris † generis feriæ, quæ scil. in singularem alicujus

jus honorem vel memoriam ſunt inſtitutæ, vocantur **honorariæ**; quales ſunt dies Natalis Romæ & Conſtantinopolis, *l 7. C. h. t.* Imperatorum, Anni Jubilæi Academiarum & ſimilium. Nobiliſſ. Dn. Strauch, *diſſert Juſtin. 24. th. 11. p. 319.* Umm. *d. diſp. 7. th. 8. n. 36.*

§. VIII.

1. Divisio II.

Deinde II. dividuntur feriæ in **ordinarias** ſive **ſolennes**, quæ certo jure ſunt conſtitutæ, & quotannis ſtatis temporibus recurrũt. *l. 26. §. 7. ff. ex quib. cauſ. maj.* Franzk. *in comm. ꝛ. h. t. n. 7.* & **extraordinarias**, † quæ extra ordinem & caſu ita ferente inſtituuntur, 2.
puta ob rem publicè benè vel malè geſtam, adventum, inaugurationem, nuptias, nativitatem Principis, hoſtilitatem, ſeditionem, peſtem. *l. 1. l. 4. l. 7. C. h. t. d. l. 26. §. 7.* Vult. *d. c. 7. num. 317.* Hilliger *ad Donell. c. l. lit. H.* quæ † tamen feriæ, uti ſubitò naſcuntur, 3.
ſic etiàm ſubitò moriuntur, & quidem ita mori debent, ut non reviviſcant, aliàs non extraordinariæ amplius erunt, ſed perpetuæ eſſe incipient. Umm. *d. l. num. 37.*

§. IX.

1. Divisio III.

Tertiò denique dividuntur feriæ in **integras**, & **ſemiferias** ſive **interciſas**, quales nonnullis in locis ſunt feſta Apoſtolorum, dies rogationum & ſupplicationum, vulgò halbe Feyr- und Bettág; quibus poſt operam ſacris datam, litibus & aliis negociis vacare licet. Prætereà † aliæ feriæ ſimpliciter tales ſunt, 2. Divisio IV.
quæ ſc. regulariter ab omnibus cauſis forenſibus dant vacationem, *l. 9. ff. h. t.* aliæ † verò tantùm ſecun- 3.
dum

dum quid, quæ ſc. non ab omnibus, ſed tantùm qui-
4. busdam actibus judicialibus ſunt vacui. Sic dies † quadrageſimales, quæ venerabilem Paſchæ diem præcedunt, feriæ ſunt: C. J. A. *h. t. th. 4.* & tamen in illis non omnes, ſed quidam tantùm actus Jurisdictionis exerceri prohibentur, cognitiones ſcil. & executiones in cauſis criminalibus: *l. 6. C. h. t.* eò, quod illud tempus pœnitentiæ, non verò ſuppliciis reorum dicatum, & correctioni, non coërcitioni reorum de-
5. ſtinatum. Quamvis † enim Obrechtus ſcribat: **Was demnach die andere hieoben geſetzte Frag belangt/ weiß ich kein Hinderung/ warumb in der Faßnacht nicht könte ſo wohl** in civilibus cauſis **als** criminalibus juſtitia adminiſtrirt **werden. Iſt auch dieſes weder in Geiſtlichen Rechten/ noch von den Rechtslehrern iemahls für unrecht gehalten worden.** *In conſil. quod refert Dn. J. O. Tabor in Racem. ad art. 169. Ord. Crim. pag. 565. num. 11.* attamen contrarium expreſſe conſtitutum eſt *in d. l. 6.*

§ X.

1. Cum autèm in his feriis quadrageſimalibus in *d. l. 6.* tantùm cognitiones criminales prohibeantur, concludunt inde Doctores, in illis, quà talibus, civiles ventilari poſſe. Placent. *in ſumm. C. de fer.* quo etiam facit *l. 7. C. h. t.* ubi ſpecialiter actus judiciales prohi-
2. bentur 15. diebus Paſchalibus; quod † adhuc Camera Imperialis & alia quoque obſervant judicia. *Ord.*
3. *Cam. part. 1. c. 33.* **W. Landr.** *part. 1. t. 22.* Hodiè † nec in cauſis criminalibus *d. l. 6.* obſervari, ſed illius diſpoſitionem planè indeſuetudinem abiiſſe, tradit poſt alios à ſe allegatos Simon à Grœnovveg. *ad d. l. 6.* Auguſtin. Barboſ. *ad d. l. 6.* Franciſc. Marc. *deciſ. Delph. 409.*

num. 1.

num. 1. Clar. *§. f. q. 50. num. 3.* Perez. *in Cod. h. t. num. 8.* Gothofr. *ad d. l. 6.* vid. Dn. Hahn *in not, ad* ϖ. *Wesenb. h. t. num. 5. in f. ibi: atque intra quadragesimam torquentur & puniuntur scelerati.* Hoc † tamen hodiè quoq; mul- 4.
tis in locis observatur, quod hisce quadragesimalibus diebus nuptias celebrare non liceat. vid. Carpz. *Jurisp. Consist. lib. 2. def. 51.* Gerhard. *loc. de Conjugio §. 469.* Addunt † nonnulli aliam quoque divisionem, 5.
scil. in publicas totius populi, & privatas alicujus collegii vel familiæ: Macrob. *1. Saturn. c. 16.* verùm cum de publicis tantummodò hîc agamus, illas lubentes præterimus. Videatur † omnino Grævæ. *lib. 1. obs.* 6.
53. consist. 2. n. 1. & seqq.

§. XI.

Feriæ, quatenùs hic considerantur, & quidem 1.
generales de novo constituuntur ab Imperatore; Quis ferias constituat.
unde etiàm **Imperiales** dicuntur, *l. 4. C. h. t.* Stephan. *de Jurisd. lib. 2. part. 1. c. 1. membro 2. n. 107.* Reink. *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 3. class. 1. c. 2. num. 4. & seqq.*
Locales † verò sivè provinciales hodie singuli Impe- 2.
rii Status in suis territoriis introducere possunt: Stephan. *d. l. num. 108.* Vult. *de Iudic. lib. 2. c. 7. num. 317.*
Sed † non magistratus, licet sint majores. *d. l. 4. C.* 3.
h. t. Vult. *d. cap. 7. numer. 318.* vid. Dunte *de Casib. conscient. cap. 10. sect. 1. q. 72.* Quicunque † verò diem fe- 4
riatum esse affirmat, ille, si de eo probabiliter dubitatur, hoc ipsum docere debet. In † dubio enim 5.
omnes juridici esse censentur. *l. 7. ibi: omnes dies jubemus esse juridicos. C. h. t.* Græv. *lib. 1. concl. 53. conc. 2. n. 30. & seq.* Unde † si quis ad diem feriatum fuerit ci- 6.
tatus,

tatus, de illo autèm an sit feriatus dubitari possit, citatus comparere & feriarum exceptionem opponere & probare debet. d. Vult. *de Iudic. lib. 2. c. 7. n. 341.*

§. XII.

1. Cujus loci feriæ sint observãdæ.

Cum autèm diversis in locis diversæ observentur feriæ, etiàm in nostro Imperio, maximè propter Calendariorum & Religionis diversitatem, quæritur inde, in actibus judicialibus, ad cujus loci ferias respiciendum sit? 2. Plurimi † Judicis tantùm ferias observandas esse statuunt. vid. C. J. A. *h. t. th. 20. ferè in f.* cum feriæ sapiant ordinem processus, & intelligantur litigantes se adstrinxisse ad consuetudinem in provincia judicantis existentem quoad ordinationem causæ & processus, *l. 1. testium. 3. §. fin. ff. de testib. l. 1. §. in honorariis 10. ff. de extraord. cognit. cap. cum venissent. 3. de eo, qui mittitur in possess. causæ rei serv.* Ungebaur. *2. Decret. 9. num. 18.* Gilhausn. *arb. Iudic. d. l. n. 5.* Præstat † 3. tamen, etiàm feriarum Actoris & Rei rationem haberi, maximè sacrarum, ne dies fortè feriatus cum periculo conscientiæ, aut præjudicio religionis probatæ profanetur. Franzk. *in comment. π. h. t. numer. 27.* Dn. Struv. *h. t. th. 26. in fin.* Dn. Strauch *de exerc. 24. th.* 4. *11.* Unde † etiàm in Camera Imper. festa utriusque Calendarii, & Juliani, & Gregoriani observantur, vîd. Roding. *π. Camer. lib. 2. c. 12. numer. 10. in not.* Brunneman. *de process. c. 6. n. 27.*

§. XIII.

1. Qui dies sint feriati.

Qui autem dies authoritate publica feriati sint constituti, tàm de jure civili Romano, quam hodierno, supra in explicatione divisionis partim expresse, partim relativè traditum est. 2. Quomodo computetur. Dies † autem feriatus Jure Can. computatur de vespera ad vesperam; *c. 1. X. de fer.*

de fer. Jure † verò civili dies civilis à media nocte præcedente, ad mediam noctem subsequentem, *leg. 8. ff. de fer.* Alber. Gentil. *tr. de divers. temp. appellat. cap. 5.* 3.
pag. 52. ubi † hujus computationis hanc assignat rationem, quod nempe sol sit media nocte in infimo cœlo, i.e. in cœli puncto, unde vergere ad nos atque redire incipit, & ad hemisphærium nostrum ascendere; quare factum illinc diei initium, unde auctor diei sol se ad nos movet. Naturalis † verò computatur à solis ortu, usque ad ejus occasum. Alber. Gentil. *d. l.* canonicam † in feriis divinis, civilem verò computationem in humanis observandam esse, tradit Ungebaur *in comm. sup. decret. d. t. num. 15. & seqq.* vid. tamen Dunte *de casib. conscient. cap. 10. sect. 1. q. 69.* 4. 5. 6.

§ XIV. 1.

Illud, per quod feriæ sunt, quod sunt, & quo ab aliis distinguuntur, est, quod ad cultum divinum, vel aliud quid peragendum publica authoritate sint destinatæ, ac propterea ab actibus judicialibus vacuæ. *l. 9. ff. d. t.* Illud, † ad quod feriæ sunt constitutæ, quomodò & quatenus sit peragendum & perficiendum, hîc principaliter non venit considerandum: sed † ultimum, quod scil. ab actibus forensibus vacuæ esse debeant, præcipuè ad hanc pertinet tractationem. Vult. *de judic. leg. 2. cap. 7. numer. 319.* ubi † scribit, feriarum doctrinam in jure nostro tradi, ut sciatur, quibus diebus jus dicendi sive judicandi facultas non sit, atque iterum quibus citatus impunè emanere possit. Ratio, qua feriç à juridicis distinguantur. 2. 3. 4

§. XV. 1.

In feriis autem divinis, Majestati altissimæ dedicatis regulariter quiescere debent omnes actus judiciales. Dominicum itaque diem, rescribunt impp. Leo Feriç divinæ à quibus actibus vacuæ.

 & Ar-

themius, ita ſemper honorabilem decernimus, & venerandum, ut à cunctis executionibus excuſetur; nulla quenquam urgeat admonitio, nulla fidejuſſionis flagitetur exactio, taceat apparitio, advocatio delitescat, ſit ille dies à cognitionibus alienus, præconis horrida vox ſileſcat, reſpirent à controverſiis litigantes, *l. f. §. 1. C. h. t.* neque ullis haſce ferias volumus exactionum vexationibus profanari; *d. l. f. pr.*
2. nec † quidem coram **arbitris**, *l. 7. in f. C. h. t.* ut qui ſunt ad inſtar judicum. *l. 1. ff. de arbitr.* vid. tamen Grœnovveg. *ad l. f. C. h. num. 2.* & Buſ. *ad l. 36. ff. de ar-*
3. *bitr.* idque † tam in publicis, quàm privatis cauſis.
4. *l. 7. in f. l. 8. C. h. t.* Non obſtante *l. 5. C. h. t.* Neq; † **criminales** excipiuntur cauſæ; ſed in hiſce quoque Judex ad cognitionem, torturam, vel executionem procedere prohibetur, *arg. l. 6. C. h. t. c. 1. X. de fer. non obſt. l. 9. ff. h. t.* Vult. *de Iudic. lib. 2. c. 7. num. 330. junct. numer. 333.*

§. XVI.

1. Excipiuntur tamen **atrociora crimina** pacem publicam perturbantia, ut latrocinium, de quo jure Civili Judex etiàm die feſto cognōſcere, & in illo ad
2. tormenta procedere poteſt. Facillimè † enim in hoc Summi Numinis ſperetur venia, per quod multorum ſalus & incolumitas procuratur, reſcribunt Impp. Honorius & Theodoſus *in l. provinciarum 10. C. h. t.* Quod
3. † ipſum tamen noſtris moribus, plurimis in locis quoad ipſa feſta non obſervatur, ſed etiam in hiſce cauſis cognitio & executio in diem non feſtum differtur; modica enim dilatio regulariter nullum afferre

poteſt

poteſt damnum. vid. Carpz. *pract. crimin. part. 3. quæſt. 124. num. 4.* ubi Lipſienſes ita reſpondiſſe refert: und wird die zuerkandte tortur an jhr / ſo bald nach gehaltenen 6. Wochen / auch wärender Advents-zeit / wofern die Feyertag nicht mit einfallen / billich vollſtrecket. Unde † etiàm 4.
Clarus teſtatur, ſe nunquam vidiſſe ſententiam criminalem, in qua ſanguinis pœna imponatur, in die feſto in honorem Dei, executioni mandari. *§. f. q. 64. num. 34.* Quod † etiàm probat Jus Wirtemb. in der 5.
Lands-Ord. *pag. 359. §. 5. ibi;* einen Peinlichen Rechtstag / welche zu jeden zeiten das gantze Jahr über / allein die Heiligen Sonn- Feyr- und wochentliche Bettäg außgenommen / zuhalten.

§. XVII.

Captura reorum criminum, maximè graviorum, & ſi ipſi ἐπ' αὐτοφόρῳ & in flagranti crimine deprehenduntur, etiam hodiè hiſce diebus eſt licita, ne 1.
† ſcil. hujusmodi rei aufugiant, & delicta impunita maneant. Frantzk. *in Comment. ff. h. t. n. 25.* Dn. Hahn *ad Weſenb. h. t. numer. 5. prob. ſc. contentioſæ Jurisdict. in f.* 2.
Saccia *de Judic. c. 5. num. 28.* ubi hoc † etiàm in civilibus cauſis admittit, ſi reus de fuga ſit ſuſpectus. Grœnovveg. *ad l. f. C. h. t.* Peck. *de jur. ſiſtend. c. 10. n. 1.* B. Ungebaur *in Comm. ſup. decret. h. t. n. 23.* 3.

§. XVIII.

Citationem quoque hiſce diebus ſacris decerni & inſinuari poſſe, tradit Gail. *lib. 1. obſ. 53. num. 5.* quamvis contra juris civilis diſpoſitionem. *l. f. C. h. t.* Græвæ. *lib. 1. concl. 53. conſider. 1.* C. J. A. *h. t. §. 21.* ubi refertur, nuncios Cameræ Imp. etiàm ipſo Paſchatis feſto citationes & proceſſus partibus inſinuare. Vult. 1.

de Iudic. lib. 2. c. 7. num. 340. ubi ſcribit, rectius facere judicem, ſi citationem exequendam ita committat, ut iſtiusmodi die eam exequi & inſinuare non ſit neceſſe. Brunneman. *de Proceſſ. c. 6. n. 23.* Ungebaur *d. comm. h. t. n. 31. & ſeq.* Idem nonnulli tradunt de **Relatione nuncii**, quod die ſacro fieri poſſit. Caroc. *deciſ. 79. n. 13.* quod meritò aliis rectiùs ſentientibus diſplicet, & ab uſu judiciorum abhorret, teſte Vult. *d. c. 7. n. 341.* Grævæ. *lib. 1. concl. 53. conſid.* 1. *n. 9.*

§. XIX.

1\. **Appellationem** die ſacro factam valere poſt Specul. & Sacc. tradit Brunneman. *d. c. 6. n. 23.* C. J. A. *h. t. num. 19.* Gail. *1. obſ. 53. n. 11.* Dn. Hahn *ad tr. Weſenb.*
2\. *h. t. num. 5. verſ. nam quæ ſunt voluntariæ &c.* quamvis † etiàm rectiùs faciat, qui illam citra neceſſitatem hiſce
3\. diebus ſacris non interponit. His † enim diebus ſacris debet eſſe requies corporalis & ceſſatio à curis profanis, & omnibus mundanis operibus, ad ſerviendum DEO, & audiendum verbum ejus. vid. Zepper. *de LL. Moſaic. libr. 4. cap. 9. p. 339. & ſeqq.* Carpz. *lib. 2. J.*
4\. *conſiſtor. def. 250.* niſi † pietas, vel neceſſitas aliud ſuadeat & exigat *l. f. junct. leg. 10. C. h. t. cap. 1. in f. & c. f. x. h. t.* Ameſ. *de conſcient. libr. 4. c. f.* DN. J. O. Tabor. *diſp. 6. ad*
5\. *Weſenb. cap. f.* adeò † ut licet ſolenne quippiam in honorem ipſius Imperatoris celebrandum inſtaret, differendum id eſſe, donec ſacrati dies effluxerint, ipſi piiſſimi Impp. laudabili ſanè exemplo reſcripſerunt in *l. f. C. h. t.*

§. XX.

Unde etiàm hiſce diebus ceſſare debent cunctarum

rum

rum artium officia, *l. 3. C. h. t.* juramenta, *c. 1. X. h. t. c. decrevit 22. q. 5.* nuptiæ. *vid.* W. Lands-Ordn. *tit. 100. §. 11. dunte de casib. conscient. cap. 10. sect. 1. q. 73.* Carpz. *lib. 2. Jurisp. constit. def. 151. & seqq.* B. Gerhard. *loc. de conjug. §. 469. pag. m. 629.* piscationes, W. Landsordn. *tit. 67. §. 7. & pag. 309. §. 6. & p. 313. & seq.* vid. tamen *c. 3. X. dt.* B. Ungebaur. *ad d. t. num. 24.* venationes, choreæ, saltationes, ludi etiam illiciti. *vid. 7. & f. pr. C. h. t. ibi: dies festos Majestati altissimæ dedicatos nullis volumus voluptatibus occupari. vid.* W. Landsordn. *tit. 1. §. 3. & seqq. tit. 30. §. f. tit. 100. §. 11. & seq.* Zepper. *de LL. Mosaic. libr. 4. cap. 9. p. 339. & seqq.* Commercia, negotiationes, & † nundinæ 3. sive mercatus. *cap. 1. X. h. t. Carpz. d. 2. def. 253. num. 1. & seqq.* maximè, cum in illis ut plurimum multa gravissima committantur delicta vid. Ahasver Fritsh. *d. tr. regal. Nund. jur. c. 5. num. 15. & seqq.* Zepperus *d. c. 9.* Quare etiam Sereniss. Duces Saxonici unanimi consensu nundinas hisce diebus exire jussere; illasque sequentibus diebus indixere. Fritsch. *d. cap. 5. num. 41.* quamvis adhuc hodiè multis in locis aliud observetur, & 'illud quodammodò etiam probet Laymann. *Theolog. moral. libr. 4. tr. 7. cap. 4.* ubi in aliis quoque de alienis nimis liberalis esse videtur vid. Balduin. *de casib. conscient. lib. 2. c. 13. num. 7.*

Margin: 2. (beside line "§. 469. pag. m. 629. piscationes")

§ XXI.

1. Iure civili etiam diebus sacris, actus voluntariæ jurisdictionis, qui nullam causæ cognitionem requirunt, permittuntur. *l. 8. C. ht.* ibi Augustin. Barbos. *n. 2.* Frantzk. *in comment. ω. ht. num. 25.* Unde † testamen- 2. tum die feriato apud acta conditum valere tradit Besold: *ad jus Provinc. Wirtemb. disput. 3. θ. 12.* Bocer. *class. 3. disput. 2. θ. 7. in f.* Wesenb. *ω. ff. h. t. de num. 5.* & ibi Dn.

Hahn.

3. Hahn. Cæterum † si actus voluntariæ jurisdictionis ejus sint generis, qui causæ requirunt cognitionem, illi etiàm jure civili his diebus sacris fieri prohibentur, *d. l. f. §. ibi: sit ille dies à cognitionibus alienus.* Aug. Barbos. *ad l. 8. n. 2.* Franzk. *h. t. n. 26.* Cum † itaque u-
4. nio prolium accuratam requirat causæ cognitionem, Jacob. Rik. *tr. de unione prol. c. 6. n. 14.* proinde illam die sacro fieri posse, contra laudatum Rik. *d. c. 6. num. 27. in f.* rectè negatur.

§. XXII.

1. Denique jure Civili hisce diebus sacris permit-
2. tuntur pacta & transactiones. *l. f. §. f. C. h. t.* Ruri † quoque positi, rescribit Imp. Constant. agrorum culturæ liberè licenterque inserviant; quoniam frequenter evenit, ut non aptiùs alio die frumenta sulcis, aut vinea scrobibus mandentur: ne occasione momenti pereat commoditas cœlesti provisione concessa. *l. 3. C. h. t.* Chopin. *de privileg. rustic. lib. 2. c. 7.* Grœnovveg. *ad d. l. 3.* ubi testatur, Delphensium & Gallorum moribus permissum esse tempore messis etiam diebus sacris fructus maturos secare & colligere. Licet hic quoq; dicendum videatur, non solùm quid liceat & permissum sit, considerandum esse, sed & quid honestum & pium; & rectius facere, qui ab hisce quoque abstinent, nisi necessitas vel pietas aliud postulet. *vid. c. licet. 3. X. h. t.* B. Ungebaur *d. t. n. 28.* J. O. Tabor *ad ϖ. Wesenb. h. t. q. 4.* Ames. *ad l. 1. & 3. C. h. t.* Franzk. *h. t. n. 25.* Carpz. *Jurispr. Consistorial. lib. 2. def. 251. num. 10.* Unde etiàm Leo Imperator *d. l. 3. C. h. t.* reiicit. *in Novell. sua 54.* vid. Alber. Gentil. *1. de Nupt. c. 6.* Balduin. *de casib. conscient. c. 13. cas. 5.* Ergò

Luce

Luce sacra requiescat humus, requiescat arator,
Et grave, suspenso vomere, cesset opus,
Solvite vincla jugis, nunc ad præsepia debent
Plena coronato stare boves capite.

§. XXII.

In hoc Wirtembergico Ducatu supplicationes 1.
hisce diebus recipiuntur, sed super illis nihil decernitur. W. Landsord. *tit. 6.* §. es soll auch. In † Bel- 2.
gio etiàm diebus Dominicis testes examinare, & de jurgiorum causis, si ita occasio ferat, cognoscere judicibus religionem non esse, tradit Grænovveg *ad l. f. C. h. t.* quin imò nonnullis judicibus paganis non nisi iisdem diebus dominicis pro tribunali sedere moris esse, ibidem addit. Verum quam rectè, ipsi videant.

§. XXIII.

Quæ hactenùs dicta, illa procedunt in feriis sa- 1.
cris, quæ simpliciter tales sunt; quæ autem tales tantùm sunt secundum quid, ut quadragesimales, in illis non omnia prædicta locum inveniunt. In hisce enim
† vocationis munera & alia licita opera non sunt in- 2.
terdicta, nisi in specie ob singularem rationem reperiantur prohibita. vid. *supr. thes.*

§. XXIV.

In humanis quoque feriis, ut messium & vinde- 1.
miarum tempore, regulariter, ut colligendis tempestivè fructibus vacari possit, omnibus à controversiis judicialibus peragendis & diiudicandis est remissio. *l. 1. l. 6. l. 9. ff. h. t.* nec inviti in forum sunt compellendi. *d. l. 1. h. t.* etsi † ipsimet circa messem 2.
vel vindemiam non sint occupati; hæ enim feriæ, secundum communem sententiam, omnibus prosunt,

Feriæ humanæ ordinariè à quibus vacuę.

etiâm ſtudioſis & literatis, *non obſt. l. 1. C. de agricol. & Cenſit.* Græv. *lib. 1. concl. 53. conſ. 2. n. 21. & ſeqq.* Quip-
3. pè † ſi fundos aut vineas poſſident, operariis ſuis intendant oportet, ſi non poſſident; ipſis vocantibus eorum procuratores, teſtes, aliique, quorum opera in ea cauſa neceſſaria fortè eſt, occupari poſſunt. Ad hæc probi patrisfam. eſt, eo tempore, quo ferè annona remiſſior, vino coëmto cellam inſtruere: denique: non tantùm ob fructus hæ indictæ feriæ, ſed & ob requiem laborum & fervores æſtivos. *l. 7. C. h. t.* Zangerus *Tr. de except. part. 2. cap. 7.* Carpz. *Jurispr. forenſ. part. 1. conſt. 30. def. 22. tract. de proceſſ. tit. 10. art. 1. n. 10. & ſeqq.* Bach. *in comment. ad princ. part. π. h. t. ad l. 1. num. 1.* Weſenb. *h. t. num. 7. & ibi* Dn. Hahn. vid. tamen
4. Brunneman. *de proceſſ. c. 6. num. 24.* Illud † certum, quod illis in provinciis, in quibus nullæ colliguntur uvæ, nulla vindemialium feriarum ratio habeatur. Reyger *de proceſſ. jud. diſp. 4. th. 8.*

§. XXVI.

1. Excipiuntur tamèn quædam cauſæ, quæ etiàm hiſce meſſium & vindemiarum diebus, ob illarum favorem, neceſſitatem vel aliam cauſam licitè & validè
2. fiunt: uti ſunt 1. Appellatio; † *l. 1. C. h. t.* 2. Tutorum & curatorum petitio & datio; *l. 2. ff. h. l. 8. §. 2. de tutor. & curator. dat. l. 3. §. 3. de tutel.* 3. illorum admonitio & excuſatio; *d. l. 2.* 4. ætatis probatio; *d. l. 2.* 5. miſſio in poſſeſſionem ventris nominè, legatorum vel fideicommiſſ. cauſa, aut damni infecti gratia; *l. 2. ff. h. t.* 6. Novi operis nunciatio. *l. 1. §. item nunciatio 4. ibi. Duaren. ff. de Nov. oper. nunciat.* B. Ungebaur *d. t. n. 33.* Item 7. cognitio de alimentis, de alienationibus

bus rerum, quæ ſunt minorum, *l. 2. ff. h. t.* de teſtamentis exhibendis. *d. l. 2.* de cauſis liberalibus, *l. 3 ff. h. t.* & omnibus aliis cauſis & rebus, quæ tempore vel morte ſunt perituræ. *l. 3. pr. ff. h. t.* vid. *l. 1. f. ff. h. t.* aut, uti Scævola aliquando, quidnam feriis agi liceret, conſultus, reſpondit, quod prætermiſſum noceret. Vult. *de Jud. lib. 2. c. 7. num. 33.* Unde † etiàm te- *
ſtes ſenes & valetudinarios hiſce feriis examinari poſſe, poſt Baldum & Jaſon. tradit B. Ungebaur. *h. t. n.*
22. Idem † dicitur de cauſis fiſcalibus & publicis. *l.* 4.
3. C. h. t. ut quæ expediri Reip. intereſt. *l. 3. in f. ff. h. t.*
Unde † cauſæ criminales in hiſce feriis licitè tractan- 5.
tur & expediuntur, Reique criminum tormentis & pœnis ſubjiciuntur. Clar. *§. f. q. 97. num. 6.* Carpzov.
pract. crim. p. 3. q. 124. num. 4. Præthereà † etiàm ea, 6.
quæ ad diſciplinam militarem pertinent, hiſce diebus
rectè peraguntur. *l. 9. ff. h. t.* Huc † etiam Doctores 7.
referunt cauſas perſonarum miſerabilium, pauperum, Scholarium. Rebuff. *de privileg. Scholar. priv. 4.*

§. XXVII.

In Camera Imperiali hiſce meſſium & ſimilibus fe- 1
riis libelli ſupplices recipiuntur, proceſſus & mandata cum vel ſine clauſula, maximè ob moræ periculum decernuntur aut denegantur, ad conſilium itur, & in cauſis relationes audiuntur. *Ord. cam. p. 2. & t. 33. ff. de* Roding. *in pr. camer. lib. 2. tit. 12. num. 6. innot.* ubi additur,
audientias † tamen hiſce feriis nullas celebrari; quam- 2
vis contrarium diſponat Receſſ. Imp. Noviſſ. *de Anno 1654.* §. Die Unterſcheidung. 82. v. Dann ſecundò in den canicular ferien vnd andern vacantien/ außgenommen den Feyertägen / Vormittags wenigs auch / wann die Aſ-

 ſeſſores

3. sessores in Raht zu gehen pflegen/gehandlet. Jure † Bavarico feriæ messium tantùm locum habent in causis ordinariis, in summariis verò causis judex etiam canicularibus diebus validè procedit. Summarischer Process der Fürstenthumb ober vnd nider Bayrn / *tit. 4. art. 9. ibi:* Derohalben sollen wegen Beforderung der armen Parthëyen Sachen in summarischen Proceß Schniedfeyrn nicht gehalten werden. Alia vocationis munera & negotia hisce feriis non sunt interdicta.

§. XXVIII.

1. Nundinæ quatenùs & quibus dent vacationem ab actibus forensibus, latè explicat Fritsch *Tr. d. Regal. nundin. jur. c. 7.* de quo etiàm Carpz. *Jurispr. For. part. 1. const. 30. d. 24. p. 4. const. 48. d. 30.* Brunneman *de process. c. 6. num. 25.* C. J. A. *h. t. θ. 9.*

§. XXIX.

1. Quicunque autèm actus contra juris prohibitio-
Effect⁹. nem diebus feriatis fiunt, illi ipso jure sunt nulli, & effectu juris perinde habentur, ac si nunquam facti
2. fuerint. *arg. l. 1. §. 1. ff. h. t. c. f. X. h. t.* Hinc † si quis ad diem feriatum à judice fuerit evocatus & citatus, ipse ad diem illum comparere non tenetur, sed impunè emanere potest. *l. 2. §. 1. inf. ff. si quis in jus voc. non ierit. l. 1. §. 1. vers. sin verò ff. h. t.* Carpz. *de Process. tit. 10. art. 1. num. 4.* Bach. *in comment. ad 1. part. ϖ. h. t. ad l. 1.*
3. *num. 3.* nisi † probabiliter dubitari possit, an dies sit feriatus, tunc enim citatus comparere, & exceptionem feriarum opponere debet. *l. 5. ff. de judic.* Vult. *l. 2. de Jud. c. 7. num. 341.* ubi tamen monet, consultius & tutius esse, ut citatus semper compareat, & exceptio-
4. nem suam opponat. Potest † autem hæc feriarum

exce-

exceptio, licet ſit dilatoria, in omni judicii parte opponi, Carpz. *de proceſſ. tit. 10. art. 1. num. 5.* Dn. Hahn. *ad ϖ. Weſenb. h.t. num. 7.* quia gravamen habet ſucceſſivum. Dn. Hahn. *d. l.* Hodie † ex communi ſtylo ci- 5.
tationibus addi ſolet clauſula, ut ſi terminus comparationis incidat in diem feriatum, compareat citatus proximâ poſt eam juridicâ; adeò, ut licet hæc clauſula eſſet omiſſa, perindè tamen parendum, ac ſi eſſet expreſſa. Vult. *de judic. lib. 2. c. 7. num. 338. pro c. 6. X. de dol.* Grœnovveg *ad l. f. 3.* niſi † in citatione expreſſe 6.
definiatur dies feriatus, quo citatus compareat; hoc caſu citatio nulla eſt, etiàm citato de nullitate non opponente; niſi in citatione exprimatur cauſa, in qua etiàm die feriato procedere fas eſt. Vult. *d. c. 7. n. 339.*
Si verò † judex tali die feriato contra legis diſpoſi- 7.
tionem & prohibitionem procederet & judicaret, ſententia ejus ipſo jure nulla, *l. 1. §. 1. l. 6. ff. h. t.* adeò ut ne appellatio neceſſaria eſſet. Neque enim Prætoris factum juri derogare oportet. *d. l. 1. §. 1.*

§. XXX.

Prætereà in transgreſſores feriarum ſacrarum etiã 1.
certæ pœnæ conſtitutæ ſunt, uti videre eſt in *l. ult. C. h. t.* & hodiè quoque illarum temerarii transgreſſores extra ordinem coërcentur. vid. Carpzov. *lib. 2. Jurisp. Conſiſt. def. 252.*

§. XXXI.

Prædicta autèm ceſſant, & feriarum effectus im- 1.
pediuntur, ſi partes feriis humanis ordinariis renun- Contra-
ciaverint. Hiſce enim feriis meſſium ſcil. & vinde- ria.
miarum, quod judicia partibus conſentientibus & feriis renunciantibus validè exerceantur, & jus dicatur, expreſſe traditur *in l. 1. §. 1. l. 6. ff. h. t. c. f. X. h. t.* Græv.

lib. 1. concluſ. 53. conſid. 2. num. 15. & 18. Gail. *1. obſ. 53. n.*
2. *16.* Idque † ſive expreſſe feriis renunciaverint, ſive tacitè, ipſo ſcil. facto, dum ſponte comparent, & omiſſa feriarum exceptione in cauſa procedant. *l. 1. §. 1. l. 6. ff. h. t. c. ult. X. h. t.* Vult. *de judic. lib. 2. c. 7. n. 343. & ſeqq.* Græv. *de concluſ. 53. conſid. 21. n. 19.* Dn. Hahn *ad ϖ. Weſenb. h. t. n. 9.* Gail. *d. obſ. 53. n. 16. & 17.* ubi etiam procuratorem feriis renunciare poſſe addit; modò † etiàm Ju-
3. dex conſentiat. Judex enim invitus hiſce feriis pro tribunali ſedere, & in cauſis non exceptis, etiam partibus petentibus, jus dicere non tenetur. W. Landr. *p. 1. tit. 22. §. f.* Ant. Theſſaur. *deciſ. Pedemont. 39. num. 3.* Græv. *d. concluſ. 53. conſ. 2. n. 24.*

§ XXXII.

1. Nec partium renunciatio conſenſu judicis facta teſtibus evocandis præjudicat, ita ut illi hiſce diebus inviti evocari & examinari poſſint. Græv. *d. conſ. 2. num. 24. & ſeq.* Ant. Theſſaur. *d. deciſ. 39. n. 2.*

§. XXXIII.

Prædicta renunciatio quod etiam in nundinarum feriis locum habeat, in terminis tradit Græv. *d. conſ. 2. n. 15.* Petr. Pek. *de jur. ſiſtend. c. 9. num. 1. & 2. arg. l. pen. Cod. de pact.*

§ XXXIV.

1. Feriis verò repentinis, *arg. l. 38. ff. de pact. l. 26. §. 6. ex quib. cauſ. major.* Vult. *d. c. 7. n. 344.* vid. Teſſaur. *d. de-*
2 *ciſ. 39. n. 7.* Græv. *d. conſ. 2. n. 12.* & omnibus divinis partes renunciare nequeunt. *c. f. X. de fer.* Dn. Hahn. *ad ϖ Weſenb. h. t. n. 8.* nec quidem tacitè. Græv. *d. conſ. 2. n 5.*
3. etiàm † judice conſentiente, Græv. *d. l. n. 6. arg. l. 1. §.*
4 *1. in f. ff. h. t.* Unde † teſtium examinationem hiſce diebus

diebus etiàm ex partium consensu factam, invalidam esse, docet Farinac. *tr. de testib. q. 80. n. 51.*

§. *Ult.*

Atque hæc sunt, quæ pro temporis ratione de satis ampla illa materia meditari, publicæque luci sistere animus fuit. Benevolum autèm Lectorem amicè rogo, ut ea, quamvis non satis condita, in meliorem tamen partem accipere, mihiq; favere pergat.

SOLI DEO GLORIA.

I.

QVi nesciebat Ferias,
Se scire Ferias probat.
Quid? inquis hoc est absonum?
SEBALDVS assiduam Deæ
Legum potentis artibus
Operam dedit, sic Ferias
Nescivit: at se Ferias
Scivisse monstrat FERIIS,
Quas erudite scripserat.

In honorem Pereximii ac Eruditissimi DN. Authoris, Amici sui charissimi f.

M. Georgius Wonna/ Poet. L. C.

Qua

II.

QUæ SUCCISIVIS scripsisti lemmata in horis,
An quoque festivo sunt ea scripta die?
Haud dubitare sinit studium! Sed dicere possem:
Sacra sacro tantum sunt peragenda die.
Quæ mentem exercent, regeres ex jure, diebus
Et licita in sacris, si peraguntur, erunt,

Andreas Valensis in paratit. jur. Canon. de Feriis.

G. F. Gumpelzhaimer.

III.

OTia describens stata, TE vitasse probasti
Otia, tum libros TE coluisse diu.
Ex illis docte scripsisti lemmata, nostræ
inque Deæ castris prælia docta subis.
Otia nullam alias dant laudem, sed stata docte
Otia scribenti Gloriâ parta Tibi est.

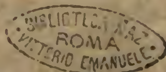
singularis affectus testandi gr. scribeb.
G. C. Mæmminger.

IV.

QVem juvat excoluisse Themin cum Pallade docta,
Nunc studii docti dat documenta sui.
Queis movet in Themidos castris nunc prælia, & illic
Certantem docte debita palma manet.
Palma venit meritis, atq; arti gloria doctæ,
Quam pro conatu conferet ipsa Themis.

Paucula hæc per-Eximio Dn. Authori, Amico charissimo gratulabundus apposuit

Laurentius Koch. Ratisb.

F I N I S.